

سرشناسه:	نصرتی، علی اصغر، ۱۳۳۹
عنوان و نام پدیدآور:	اندیشه سیاسی امام خمینی (ره) / علی اصغر نصرتی
مشخصات نشر:	قم، مرکز بین المللی ترجمه و نشر المصطفی (ره)، ۱۳۹۷
مرجع تولید:	پژوهشگاه بین المللی المصطفی (ره)
مشخصات ظاهری:	۴۲۴ ص
شابک:	۹۷۸-۶۰۰-۴۲۹-۴۹۳-۵
وضعیت فهرست نویسی:	فیا
یادداشت:	کتابنامه
یادداشت:	چاپ دوم، ۱۳۹۹
موضوع:	خمینی، روح الله، رهبر انقلاب و بنیان گذار جمهوری اسلامی ایران، ۱۲۷۹ - ۱۳۶۸
موضوع:	Khomeyni, Ruhollah, Leader and Founder of IRI
موضوع:	خمینی، روح الله، رهبر انقلاب و بنیان گذار جمهوری اسلامی ایران، ۱۲۷۹ - ۱۳۶۸ -- دیدگاه درباره سیاست و حکومت
موضوع:	Khomeyni, Ruhollah, Leader and Founder of IRI -- Views on politics and government
موضوع:	اسلام و سیاست: Islam and politics
شناسه افزوده:	جامعه المصطفی (ره) العالمية. مرکز بین المللی ترجمه و نشر المصطفی (ره)
شناسه افزوده:	Almustafa International UniversityAlmustafa International Translation and Publication center
رده بندی کنگره:	DSR۱۵۷۶/۸ الف ۱۳۹۷
رده بندی دیویی:	۹۵۵/۰۸۴۲۰۹۲
شماره کتابشناسی ملی:	۵۴۴۳۹۳۸
	BA۰۵۳۵

حق چاپ برای ناشر محفوظ است

اندیشه سیاسی امام خمینی (ره)

مؤلف: علی اصغر نصرتی

چاپ دوم: ۱۳۹۹ ش / ۱۴۴۲ ق

ناشر: مرکز بین المللی ترجمه و نشر المصطفی (ره)

● چاپ: چاپخانه دیجیتال المصطفی (ره) ● قیمت: ۶۶۰۰۰ ریال / 15€ ● شمارگان: ۵۰۰ نسخه

مراکز پخش

◀ ایران، قم، خیابان معلم غربی (حجتیه)، نبش کوچه ۱۸؛

تلفن: ۰۲۵ ۳۷۸۳۹۳۰۵ / (داخلی ۱۰۵) / تلفکس: (داخلی ۱۰۵) / ۰۲۵ ۳۷۸۳۶۱۳۴

◀ ایران، قم، بلوار محمدامین، سه راه سالاریه. تلفن: ۰۲۵. ۳۲۱۳۳۱۰۶

pub_almustafa @

http://buy-pub.miu.ac.ir

miup@pub.miu.ac.ir

باسپاس از دست اندرکارانی که ما را در تولید این اثریاری رساندند.

- مدیر انتشارات: مصطفی نوبخت
- ناظر گرافیک: مسعود مهدوی
- مدیر تولید: جعفر قاسمی ابهری
- ناظر فنی: سید محمدرضا جعفری

همه حقوق برای ناشر محفوظ است

با توجه به هزینه ها و مشکلات عدیده، هر شخص حقیقی یا حقوقی که اقدام به چاپ، بازنویسی، کپی، تکثیر و یا هرگونه برداشت جهت تهیه کتاب و تبدیل آن به جزوه، cd، فایل الکترونیکی pdf، اسکن، عکسبرداری و یا انتشار در فضای مجازی نماید، شرعاً مجاز نمی باشد و پیگرد قانونی خواهد داشت.

اندیشه سیاسی امام خمینی رحمة الله عليه

علی اصغر نصرتی

مرکز بین المللی
ترجمه و نشر المصطفی صلی الله علیه و آله

سخن ناشر

با پیروزی انقلاب شکوهمند اسلامی و در عصر جهانی شدن ارتباطات، پرسش‌ها و چالش‌های نوینی در حوزه علوم انسانی، فراروی اندیشمندان مسلمان قرار گرفت که برخاسته از مسئولیت دشوار حکومت در این عصر است؛ دورانی که پابندی به دین و سنت در مدیریت همه‌جانبه کشورها بسیار چالش‌برانگیز می‌نماید. از این رو، مطالعات و پژوهش‌های به‌روز، جامع، منسجم و کاربردی در حوزه دین، بر اساس معیارهای معتبر جهانی و اندیشه‌های ناب و ژرف، بایسته و ضروری است و جلوگیری از انحرافات فکری و تربیتی پژوهندگان حوزه دین، مهم و مورد عنایت بنیان‌گذاران این شجره طیّبه، به‌ویژه معمار بزرگ انقلاب اسلامی، امام خمینی ره و مقام معظم رهبری ع می‌باشد.

جهانی‌شدن و گسترش سلطه فرهنگی غرب در سایه رسانه‌های فرهنگی و ارتباطی، اقتضا دارد که دانش پژوهان و علاقه‌مندان به این مباحث، با اندیشه‌های بلند و ارزش‌های متعالی آشنا شوند و این مهم، با ایجاد رشته‌های تخصصی، تولید متون جدید و غنی، گسترش دامنه آموزش و تربیت سازمان‌یافته دانشجویان به سرانجام خواهد رسید. این فرایند، گاه در پرداختن به مباحث بنیادین و تدوین متون تخصصی تعریف می‌شود و گاه در نگارش بحث‌های علمی، اما نه‌چندان پیچیده و تخصصی به ظهور می‌رسد.

بالندگی مراکز آموزشی، در گرو نظام آموزشی منسجم، قانونمند و پویاست. بازنگری در متن‌ها و شیوه‌های آموزشی و پژوهشی و به‌روز کردن آنها نیز این انسجام و پویایی و در نتیجه، نشاط علمی مراکز آموزشی و پژوهشی را در پی دارد.

«جامعة المصطفی ص العالمية» به‌عنوان بخشی از این مجموعه، که رسالت بزرگ تعلیم و تربیت طلاب غیر ایرانی را بر عهده دارد، تألیف متون درسی مناسب را سرلوحه تلاش خود قرار داده و تدوین و نشر متون درسی در موضوعات گوناگون علوم دینی، حاصل این فرایند است.

مرکز بین‌المللی

ترجمه و نشر المصطفی ص

پیش‌گفتار

حوزه‌های علمیه در طول تاریخ، همواره تعلیم و تربیت را جزو رسالت‌های اصیل خود قرار داده‌اند و به این وسیله، معارف فاخر اسلام و علوم اهل بیت علیهم‌السلام را نسل به نسل تا به امروز رسانیده و در این راستا بیشترین اهتمام را به کتاب‌های آموزشی داشته‌اند.

جامعة المصطفی صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم العالمیه نیز نهاد حوزوی بین‌المللی است که تعلیم و تربیت فراگیران غیرایرانی را در حوزه علوم اسلامی و انسانی بر عهده دارد و مشتاقان بسیاری از ملیت‌های گوناگون در سطوح مختلف آموزشی و رشته‌های متنوع علوم اسلامی و انسانی در این نهاد تحصیل می‌کنند. دانش و بینش اسلامی طلاب غیرایرانی - با توجه به تنوع منطقه‌ای و کشوری - تفاوت‌هایی دارد. همین امر، ایجاب می‌کند که این نهاد به تدوین متون نوین و متناسب با تنوع ملیتی بپردازد.

این نهاد مبارک، تدوین متون درسی متناسب با نظام آموزشی را از مأموریت‌های ویژه «اداره کل تدوین متون درسی» پژوهشگاه بین‌المللی المصطفی صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم قرار داده و این اداره با اتکا به تجربه‌اش و دستیابی به شکوفایی جدید در تولید علم، امید دارد با عنایات الهی و توجهات حضرت ولی عصر علیه‌السلام از عهده این مأموریت برآمده و در گسترش فرهنگ و معارف اسلام ناب محمدی صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم سهیم باشد. این اداره با قدردانی از فعالیت‌های گذشتگان، می‌کوشد در اجرای این مأموریت با همکاری گروه‌های علمی جامعة المصطفی صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم و رعایت معیارهای پیشرفته متون درسی، نیازهای آموزشی این نهاد مبارک را تأمین کند.

اثر علمی پیش رو نیز که به همت مؤلف محترم جناب آقای علی اصغر نصرتی برای دوره کارشناسی، ماده عمومی همه رشته‌ها، به عنوان متن درسی تهیه و تدوین شده، در چهارچوب اهداف آموزشی جامعة المصطفی رحمته الله علیه، مبتنی بر نیازهای بین المللی صورت پذیرفته و در اختیار دانش پژوهان محترم قرار گرفته است. ضمن ارج نهادن به تلاش‌های خالصانه مؤلف محترم، از همکاری بخش‌های مختلف جامعة المصطفی رحمته الله علیه که امکان چاپ و نشر این اثر را فراهم آورده‌اند، تشکر و قدردانی می‌شود.

رئیس پژوهشگاه بین المللی المصطفی رحمته الله علیه

فهرست

مقدمه	۱۷
فصل اول: مروری بر زندگی و زمانه امام خمینی رحمۃ اللہ علیہ	۱۹
۱. زندگی فردی و خانوادگی	۲۰
۲. زندگی سیاسی - اجتماعی	۲۱
امام خمینی و مرجعیت آیت الله بروجردی	۲۵
تألیف کتاب کشف اسرار	۲۸
نهضت ملی	۳۲
روند قراردادهای نفتی ایران	۳۳
ماهیت و غایت نهضت	۳۷
رهبری نهضت	۳۷
فدائیان اسلام و امام خمینی	۳۸
برنامه حکومت اسلامی فدائیان اسلام	۴۰
ماجرای انجمن‌های ایالتی و ولایتی	۴۶
انقلاب سفید [ضمیمه ۲]	۴۷
سخنرانی روز عاشورا و قیام ۱۵ خرداد	۴۹
مبارزه با کاپیتولاسیون	۵۰
فصل دوم: زندگی سیاسی - اجتماعی امام خمینی رحمۃ اللہ علیہ از تبعید تا پیوستن به ملکوت اعلیٰ	۵۵
تبعید به ترکیه	۵۶
تبعید به عراق	۵۷
جنگ شش‌روزه و موضع امام خمینی	۵۸

طرح بحث حکومت اسلامی / ولایت فقیه	۶۰
جشن تاج‌گذاری و موضع امام	۶۱
رحلت مشکوک آقامصطفی خمینی و آغاز نهضت آشکار مردمی در ایران	۶۱
هجرت به پاریس	۶۳
طرح جمهوری اسلامی در پاریس	۶۴
تأسیس شورای انقلاب، بازگشت به ایران، تشکیل دولت موقت	۶۴
۲۲ بهمن، پیروزی انقلاب و ایجاد نهادهای رسمی جمهوری اسلامی	۶۶
تسخیر لانه جاسوسی امریکا	۶۸
جنگ تحمیلی عراق علیه ایران	۶۸
خلع بنی صدر از ریاست جمهوری	۶۹
پذیرش قطعنامه ۵۹۸	۶۹
پیام امام به گورباچف [ضمیمه ۵]	۷۲
صدور حکم ارتداد سلمان رشدی [ضمیمه ۶]	۷۳
صدور منشور روحانیت [ضمیمه ۷]	۷۵
عزل (پذیرش استعفای) آیت الله منتظری (از قائم مقامی رهبری) [ضمیمه ۸]	۷۶
اصلاح قانون اساسی	۷۶
رحلت امام	۷۷
وصیت نامه سیاسی - الهی [ضمیمه ۹]	۷۷
فصل سوم: شخصیت علمی	۸۱
پیشینه علمی	۸۱
آثار علمی	۸۴
۱. تألیفات عرفانی، فلسفی و اخلاقی	۸۴
۲. آثار فقهی استدلالی	۸۶
۳. رساله‌های عملیه	۸۶
امام شخصیت علمی نام آشنا در حوزه‌های علمیه قبل از نهضت ۱۳۴۲	۸۸

فهرست ۹

فصل چهارم: مفاهیم بنیادین اندیشه سیاسی امام خمینی رحمته الله علیه	۹۱
سیاست	۹۱
دین	۹۳
دین و سیاست	۹۴
مسئله جدایی دین از سیاست	۹۶
اندیشه سیاسی، مکتب سیاسی	۹۷
ماهیت اندیشه سیاسی اسلامی	۹۹
اندیشه سیاسی شیعی	۹۹
اندیشه سیاسی بزرگان شیعه	۱۰۰
جایگاه اندیشه سیاسی امام خمینی در تفکر اسلامی	۱۰۰
قدرت (در نگاه امام و دیگر نظریه‌ها)	۱۰۱
انسان	۱۰۴
فصل پنجم: مبانی اندیشه سیاسی امام خمینی رحمته الله علیه	۱۱۱
مبانی معرفت‌شناختی	۱۱۱
۱. روش استدلالی یا برهانی	۱۱۳
۲. روش فقهی یا شریعت‌نامه‌ای	۱۱۴
۳. روش جدلی کلامی	۱۱۵
۴. روش شهودی یا ذوقی	۱۱۵
۵. روش تاریخی	۱۱۷
مبانی هستی‌شناسی	۱۱۸
مبانی انسان‌شناختی	۱۲۵
۱. تعریف انسان	۱۲۵
۲. ابعاد وجودی انسان	۱۲۵
۳. کمال انسان	۱۲۶
مبانی جامعه‌شناختی	۱۲۸

۱. جامعه مطلوب	۱۲۹
۲. قانونمندی	۱۲۹
۳. توجه به ارتقای جایگاه انسان	۱۲۹
۴. زمینه ساز عدالت اجتماعی	۱۳۰
۵. برقراری آزادی	۱۳۰
۶. جامعه واحد	۱۳۰
۷. احیاگر مجد و عظمت اسلام	۱۳۱
۸. اجرای احکام اسلام	۱۳۱
۹. مبارزه با فساد و اصلاح امور	۱۳۱
۱۰. برقراری حکومت اسلامی	۱۳۲
۱۱. روش های اصلاح جامعه	۱۳۲
فصل ششم: حکومت اسلامی	۱۳۵
ضرورت حکومت اسلامی	۱۳۵
۱. به ضرورت عقلی	۱۳۵
۲. ضرورت استمرار احکام	۱۳۷
۳. رویه امیرالمؤمنین علی علیه السلام	۱۳۸
۴. ویژگی های حکومت اسلامی	۱۴۳
فصل هفتم: ولایت فقیه	۱۴۷
پیشینه بحث ولایت فقیه	۱۴۷
مرحله اول: دوره آغاز اجتهاد	۱۴۹
مرحله دوم: دوره صفویه	۱۵۰
مرحله سوم: دوره قاعده مندی ولایت فقیه	۱۵۱
مرحله چهارم: دوره مشروطه	۱۵۲
مرحله پنجم: دوره مقرون به امام خمینی رحمته الله علیه	۱۵۳
۱. نظریه ولایت انتصابی فقیه	۱۵۴

فهرست ۱۱

۲. نظریه ولایت فقیه بر امور حسبه.....	۱۵۵
۳. نظریه ولایت انتخابی فقیه.....	۱۵۷
۴. دیدگاه امام خمینی بر ولایت مطلقه فقیه (۱۳۶۸ش).....	۱۵۸
مؤلفه‌های تحقق ولایت فقیه.....	۱۶۳
۱. مشروعیت.....	۱۶۴
۲. مقبولیت.....	۱۶۴
۳. مدت زمان تصدی ولایت فقیه.....	۱۶۵
۴. شرایط ولی فقیه از نگاه امام.....	۱۶۷
۵. علم به قانون.....	۱۶۸
۶. عدالت.....	۱۶۹
۷. کفایت سیاسی.....	۱۷۰
فصل هشتم: وظایف و اختیارات ولی فقیه.....	۱۷۳
وظایف ولی فقیه.....	۱۷۳
۱. حفظ کیان اسلام و نظام سیاسی اسلامی.....	۱۷۴
۲. تحقق عدالت و قسط در جامعه.....	۱۷۶
۳. رعایت و تحقق مصالح عمومی در جامعه.....	۱۷۷
۴. اجرای احکام شرعی و قوانین الهی.....	۱۷۸
۵. حفظ تمامیت ارضی و استقلال و حیثیت جامعه اسلامی.....	۱۷۸
۶. تعلیم و تربیت و ارشاد مردم در جهت رسانیدن آنها به سعادت.....	۱۷۸
۷. توجه به علایق مردم و نفی تحمیل بر آنها.....	۱۷۹
۸. تأمین امنیت عمومی و رفاه نسبی در جامعه.....	۱۷۹
۹. توسعه و پیشبرد جامعه، در همه ابعاد آن.....	۱۷۹
اختیارات ولی فقیه.....	۱۸۰
فصل نهم: صدور انقلاب.....	۱۸۷
تعریف انقلاب.....	۱۸۷

انواع قیام و انقلاب	۱۹۰
انقلاب اسلامی ایران	۱۹۱
اهداف مبارزه و صدور انقلاب	۱۹۲
۱. توحید و دعوت به خدا	۱۹۴
۲. دعوت به اسلام در جهان	۱۹۴
۳. اجرای اهداف و ارزش های اسلامی	۱۹۵
۴. فدا شدن در راه اسلام	۱۹۵
۵. احیای هویت انسانی و اسلامی	۱۹۶
۶. تحقق عدالت و مبارزه با ظلم و ستم	۱۹۶
۷. صدور ارزش های اسلامی	۱۹۷
فصل دهم: وابستگی و استقلال	۱۹۹
مفهوم استقلال	۱۹۹
نظریه های استقلال	۲۰۰
۱. انزوای مطلق	۲۰۰
۲. عدم امکان تحقق استقلال	۲۰۲
۳. نسبیت استقلال	۲۰۲
۴. تبیین استقلال از نگاه امام خمینی رحمته الله علیه	۲۰۴
محورهای استمرار استقلال	۲۰۴
۱. استقلال فرهنگی	۲۰۴
۲. کادرسازی	۲۰۶
۳. استقلال اقتصادی	۲۰۷
۴. استقلال نظامی و دفاعی	۲۰۸
فصل یازدهم: حاکمان، دولتمردان، کارگزاران	۲۱۱
جایگاه قدرت و مناسب حکومتی	۲۱۱
ویژگی های کارگزاران	۲۱۴

۲۱۴.....	۱. تزکیه نفس
۲۱۵.....	۲. اخلاص
۲۱۵.....	۳. اعتراف به اشتباه
۲۱۶.....	۴. انتقادپذیری
۲۱۶.....	۵. انضباط در مصرف بیت المال
۲۱۷.....	۶. تواضع
۲۱۷.....	۷. ساده زیستی
۲۱۷.....	وظایف کارگزاران
۲۱۷.....	۱. لزوم خدمتگزاری
۲۱۸.....	۲. حمایت از مردم و محرومان
۲۱۹.....	۳. عدالت پیشگی
۲۲۳.....	فصل دوازدهم: نظام سلطه و استکبار
۲۲۳.....	مفهوم ظلم و استکبار
۲۲۵.....	اهداف و ویژگی های مستکبران جهانی
۲۲۵.....	۱. منفعت طلبی
۲۲۶.....	۲. جهان خواری و به دست آوردن سلطه جهانی
۲۲۶.....	۳. عقب نگه داشتن مستضعفان از رشد واقعی
۲۲۷.....	۴. اضطراب درونی
۲۲۷.....	۵. غارت ذخایر اقتصادی و فرهنگی مستضعفان
۲۲۸.....	زمینه های نفوذ مستکبران
۲۲۸.....	۱. ایجاد اختلاف بین مردم مستضعف
۲۲۹.....	۲. ترویج فساد و فحشا
۲۳۰.....	۳. منزوی کردن نیروهای کارآمد و متعهد
۲۳۱.....	۴. استراتژی و اهرم های تهاجم مستکبران
۲۳۱.....	الف) تهاجم مستقیم

یکم. حمله نظامی مستقیم	۲۳۱
دوم. ترور شخصیت‌های انقلابی	۲۳۲
سوم. تحریم اقتصادی	۲۳۲
ب) تهاجم غیرمستقیم	۲۳۳
تهاجم فرهنگی	۲۳۳
ج) تهاجم سیاسی	۲۳۸
یکم. استفاده از سران خودفروخته و نیروهای نفوذی	۲۳۸
دوم. تبلیغ و بزرگنمایی قدرت سیاسی استکبار	۲۳۹
لزوم مبارزه با استکبار	۲۴۰
شرایط لازم برای تحقق مبارزه موفقیت‌آمیز	۲۴۱
۱. آگاهی و هوشیاری	۲۴۱
۲. ایمان، تقوا و حق خواهی	۲۴۲
۳. وحدت صفوف مبارزان	۲۴۲
۴. همگانی کردن مبارزه	۲۴۳
۵. صبر و پایداری و پرهیز از رفاه طلبی	۲۴۴
فصل سیزدهم: مسئله فلسطین	۲۴۷
پیشینه تاریخی فلسطین	۲۴۸
شکل‌گیری رژیم صهیونیستی و اشغال فلسطین	۲۵۲
رابطه ایران و رژیم صهیونیستی در دوره پهلوی	۲۵۶
انقلاب اسلامی و مسئله فلسطین	۲۶۰
راهکارهای حل مسئله فلسطین	۲۶۵
۱. قطع روابط و انزوای صهیونیست	۲۶۵
۲. کمک‌های مالی و صرف وجوهات شرعیه در امور مبارزان فلسطینی	۲۶۶
۳. کمک دولت‌ها به مبارزان فلسطینی	۲۶۷
۴. بسیج امکانات جهان اسلام برای حمایت از فلسطین	۲۶۷

۵. نفی وابستگی‌ها و خودخواهی‌های سران و دولت‌های اسلامی	۲۶۸
۶. نفی طرح‌های خائنانه سران دولت‌های اسلامی	۲۶۸
۷. مخالفت با خیانت‌های آل سعود به آرمان فلسطین	۲۶۹
۸. اتکای به ملت‌های مسلمان و ناامیدی از دولت‌های به‌ظاهر اسلامی	۲۶۹
۹. قیام ملت‌ها علیه اشغالگران فلسطین	۲۶۹
۱۰. بسیج عمومی مسلمانان جهان در روز قدس	۲۷۰
۱۱. شعارهای خالص و نفی شعارهای غیراسلامی	۲۷۰
ضمائم	۲۷۳
ضمیمه ۱: شجره‌نامه امام خمینی	۲۷۳
ضمیمه ۲: انقلاب سفید	۲۷۵
ضمیمه ۳: متن کامل سخنرانی تاریخی امام خمینی علیه کاپیتولاسیون	۲۷۹
ضمیمه ۴: متن کامل پیام حضرت امام خمینی رحمته‌الله به مناسبت پذیرش قطعنامه ۵۹۸	۲۹۰
ضمیمه ۵: متن نامه امام خمینی به گورباچف و پاسخ گورباچف به نامه امام خمینی	۳۲۱
ضمیمه ۶: حکم ارتداد سلمان رشدی	۳۲۹
ضمیمه ۷: منشور روحانیت	۳۳۱
ضمیمه ۸: متن نامه امام خمینی در عزل آیت‌الله منتظری	۳۵۳
ضمیمه ۹: وصیت‌نامه الهی - سیاسی حضرت امام خمینی رحمته‌الله	۳۵۹
کتابنامه	۴۱۹

